

HETI SZEMLE.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre	6 korona	—	fillér.
Félévre	3	—	—
Negyedévre	1	—	50
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 4 korona			
Egyes szám ára 20 fillér.			

Felelős szerkesztő

BÁTHORY ENDRE.

A lap kiadója:

A „PÁZMÁNY-SAJTÓ.”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések, stb. a „Pázmány-sajtó” címére küldendők. (Deák-tér 19. szám.)

Hirdetések jutányos árban vételnek fel.

Nyilttér sora 40 fillér.

A lap megjelenik minden szerdán.

Az iskola-kérdés.

Midőn 1887-ben az amerikai Louisiana püspöke XIII. Leo pápát meglátogatta, Krisztus helytartója e szavakat intézte hozzá: kedves fiam, kövess el mindent, hogy kath. gyermekeinknek kath. iskolákat állíts. Az iskola ugyanis az a csata-tér, a hol a nagy kérdés eldőlt, vajjon a társadalom keresztény marad-e vagy nem. Az emberi társadalomból ugyan sohasem fog kihalni a kereszténység; mert Krisztus megígérte, hogy sohasem hagyja el egyházát. Amde ha e társadalomnak egy része megszűnik kath. iskolákat alapítani és fenntartani, kikerülhetetlenül bekövetkezik elpártolása a kereszténységtől. Az iskola kérdés tehát a kereszténységre nézve az emberi társadalom egyes részeiben élet-halál-kérdés.

Valóban így fogják fel az iskola-kérdést a kereszténység ellenségei is, azért vetik minden erejüket a kath. iskoláknak vallásos jellegüktől megfosztására és hatalmukba kerítésére. A liberális államok, a melyek mindenütt az egyház ellen-ségeinek bizonyultak, ezért ragadták kezükbe mindenütt a tanítás-és nevelés-ügyét s szorítják ki mindenütt az egyház befolyását az iskolákból, hogy a jövő nemzedéket a

közös vagy állami iskolák által előbb hitközönyössé, aztán egyházellenessé tegyék. És ebből helyenkint még csak nem is csinálnak már titkot.

Emlékezetes Bismarcknak mondanása, a ki midőn az egyház nyílt üldözését, a kultur-kampfort, kénytelen volt beszüntetni, e jellemző nyilatkozatot tette: „A többit majd elvégzik az iskolák.”

„Engedjétek át csak nekünk az iskolákat, — mondá a liberalis Altenstein bajor miniszter — a ti hierarchiai intézményeitek szívesen meghagyjuk nektek. Ha a kath. elem kialudt a nép szívében, akkor a hierarchia magától dől össze.”

A szabadkőművesség az egész világon nyíltan főszközének hirdeti az iskolát a kath. egyház elleni harcban. A belga szabadkőművesség 1856. jun. 24-iki gyűlése a következő határozatot hozta:

1. A titokban szövetkezett páholyok actiójának állandó tárgyai legyenek a politikai és vallási kérdések. 2. Az egymásközi és a külföldi titkos társaságokkal való viszonyukban a páholyoknak úgy kell szervezve lenni, hogy a megkötött szerződések szerint egyetlen impulzust kövessenek. 4. A fő napi kérdések pedig a következők: Népevelés, közoktatás stb. A népeve-

lésnek és iskolának szervezetőkben az államtól kell függni; az államnak azonban a mi céljainkra kell szolgálni és a mi titkos befolyásunk alatt állni. (A. Neut, La Franc-Maçonnerie soumise au grand jour de la publicité. Gana, 1866. I. p. 298.)

És látjuk, hogy az államok öntudatlanul, de programm alapján állnak.

A magyar államkormány hirdeti ugyan még most a vallás szükségét szóval, s a vallástaniást az iskolákban egy pár órában kötelezővé teszi.

De ez nem egyéb, mint porhintés a katolikus szülők szemébe. Hogy pedig ez így van, annak belátására elég csak a következők meggondolása.

Az elemi iskola természete szerint nem lehet egyéb, mint folytatása annak a tanításnak és nevelésnek, melyet a család megkezdett s melyet a család részint képesség, részint idő, részint anyagi eszközök hiánya miatt otthon nem folytathat, hogy a gyermek önelhatározásu teljes emberré képeztessék. Az iskolának tehát fő célja a nevelés, a melyhez a tanítás is csak eszköz. Mert mi a népiskola célja? Hogy az ifju elméje bírja azon ismereteket és szabályokat, melyek szerint később, mint ember, helyesen ese-

TÁRCZA.

Királygyilkosok büntetése régen.

Umberto király gyilkosa éppen úgy megmenekül a hóhér elől, mint Erzsébet királyasszonyunk gyilkosa Lucheni. Olaszország ugyanis, mint Svájc, eltörölte a halálbüntetést s a monzai gyilkos büntetése életfogytig tartó szabadságvesztés lesz. De bármily módon súlyosbitják is ezt a büntetést, valóságos kegyelemszámba mehet a régi királygyilkosok büntetése mellett. Régente, különösen Franciaországban, oly borzalmas módon végezték ki a királygyilkosokat, hogy a halál, mely véget vetett rettenetes kinjaiknak, valóságos megváltás volt számukra. A krónikások rémregénybe illő dolgokat mesélnek Ravailac és Damienst kivégzéséről. Az előbbi szegény iskolamester volt s az anarchista-mozgalmak francia uttörői annyira megzavarták a fejét, hogy 1610. május 14-én meggyilkolta IV. Henrik francia királyt. Mielőtt halálra ítélték, előbb mindenféle kínzással rá akarták venni, hogy árulja el bűntársait. A gyilkos azonban

emberfeletti erővel türte a kínzást s nem árulta el ezimborait. Kimondták rá ezután a halálos ítéletet, mely úgy szólt, hogy lovakkal elevenen szét kell szagattatni a testét. E rettenetes büntetést a párisi Gréve téren hajtották végre rajta. Körülbelül egy óráig tartott szenvedése. Damienst, egy parlamenti tanácsos szolgáját, ki 1757. január 5-én megrohanta és törével megsebesítette XV. Lajos királyt, hasonló módon végezték ki. Erről a kivégzésről borzalmas részleteket mesél feljegyzéseiben egy szemtanu, Croy herczeg. Damienst ugymond — 1737. márczius 28-án a hóhérok kezébe adták, hogy kivégzése előtt kinezgessék meg. A hóhérok tüzes csipőfogókkal tépdesték a húst a testéről, sebeibe azután megolvasztott ólmot és forró olajat öntöttek. Egész délelőtt tartott ez a kínzás. Délután három órakor a Gréveterre vitték a merénylőt, ki jól tudta, mi várakozik rá, de ezért legkisebb félelmet sem mutatott, csak abbéli óhaját fejezte ki a papok előtt, hogy bár csak hamarosan végeznének vele a hóhérok. A tér közepén egy emelvény állott, erre vezették fel az elítéltet. Hat hóhér rohan rá most; megláncolták, hogy mozdulni sem tudott, azután

jobb karját odakötötték egy serpenyő fölé, melyben kénkő égett. Vértagyasztó jajgatásban tört ki a szerencsétlen, mikor a tűz lassan égetni kezdte. Utoljára egészen megszenesedett a karja. A bakók ezután egy-egy ló szerszámjához kötötték az elítélt lábait és karjait. A lovakat, melyek az emelvény négy sarkánál állottak, a bírak intésére megriasztották most, úgy hogy teljes erejükből huzták négy irányban a szerencsétlent, ki rettenetes kinjában őrvjögő gyanánt orditozott. De a lovak nem bírták széjjel szagattatni a testét. Egy óránál tovább tartott ez a kínzás, míg végre maguk a bírak is megsokalták és parancsot adtak a bakóknak, hogy az elítélt karjait és lábait fűrészeljék meg, hogy a lovak könnyebben szagathassák szét. Még két lovat fogtak ezután a négy mellé, és az elítéltnek egymásután szakadt ki most az egyik karja, majd a lába, végre csak a törzse maradt. Csak ekkor szállt el belőle a lélek, addig folyton eszméletlenül volt, de egyre halkabb lett a jajgatása. Kinjai között folyton csókolgatta az elébe tartott feszületet. Végül a fejét is levágták s a csonka törzsöt máglyán égették el.

Mg.

lekedjék az élet minden viszonyában; hogy továbbá akarata az elme által megismert igaz és jó fogalmait szerint cselekedni készséggel, szilárdsággal bírjon. Ehhez pedig föltétlenül szükséges, hogy az igaz és jónak kielégítő indító okairól is teljesen meg legyen győződve. Ha ily indító okokkal nem bír, hiába ismeri a szabályt, nem fogja követni, különösen az élet nehéz körülményei közt.

A helyes életszabályok és ezek okainak ismerete sem elég azonban; hiszen a legnagyobb bűnös is igen jól tudja, mi a jó és rossz. Azoknak követésére állandó gyakorlattal rá is kell szoktatni az akaratot. A szokás ekkor ugyyszólván második természeté válik. Ez aztán együttvéve a nevelés, a melynek mint látjuk a tanítás csak egyik, még pedig nem is a legfőbb része.

Már most akár a tanítást, akár a nevelést tekintjük, nincs a világon egyetlen tudomány vagy nevelési rendszer, a mely a vallást pótolni képes lenne. Megkísérlették a francziák a szabadkőműves Ferry miniszter alatt vallás nélkül állítani össze s tanítani az iskolában nagyobb részt a ker. vallásból elcsent erkölcs életszabályokat, de a legesufosabb kudarcot vallottak vele. Mert ezeknek nem tudtak adni kielégítő okokat és sanctiót. Kudarcot vallottak, mert a puszta üres szavakon és buzdításon kívül semmi más eszközük sem volt, hogy az ugyis levegőben függő szabályaik követésére szorítsák az akaratot. Erre egyedül csak a vallás képes, legfőképp a kath. vallás, a maga erkölcsszabályainak mindenki által megérthető hatalmas indító okaival, az ész és szívet egyiránt megragadó s az ifjút mindenütt körülvevő s kísérő vallásgyakorlataival, az imával, predikációval istentiszteletével, képeivel, szertartásaival, különböző ájtatossá-

gaival, megragadó ünnepeivel, szentségeivel, a melyek az élet-igazságokat folyton szemléltetik, felnyitják, erősítik; az akaratot pedig a kegyelem erejével támogatják.

Azért megdönthetetlen I. Napoleon cultusministerének a szomoru tapasztalatokból merített mondása: „Oktatás nincs nevelés nélkül, Nevelés nincsen erkölcs nélkül. Erkölcs nincsen vallás nélkül.“ „Vallás pedig — miként Caprivi miniszter is hangoztatá — nincs meghatározott pozitív hitvallás, vagyis egyház nélkül.

Az iskolának tehát szükségkép hitvallásosnak kell lenni, hogy a nevelés célját elérje.

Vajjon elérhetik-e a mi állami és közös iskoláinkban? Majd meglátjuk legközelebb.

A bikszádi új zárda felszentelése.

— 1900. aug. 5. —

A hegyekkel koszoruzott Bikszád falu északnyugoti részén van egy szelid lejtőjű, magánosan álló domb, oldalán százados tölgyek diszlenek, ezeken túl zöld lombok közül nemes gyümölcsök pirosanak elő, majd a terméssel megrakott szőlőfák emelik a természet nyújtotta kilátás báját.

A domb tetején csinos templom, s mellette egy diszes, nagyarányú új épület van a szerzetház. A templom ikonostásiáján arany és ezüstkeretben a Boldogságos Szűz kegyképe függ, ki e helyen századok óta annyiszor nyilvánította hatalmát esodás gyógyulásokban s hirtelen megtérésekben. A kegyképet a „Szent Bazilita“-rend tagjai gondozták. A jámbor atyák Izaiás archimandrita vezetése mellett telepedtek le e vidékre 1603-ban. Az archimandrita a Károlyi grófok családjából származott s azzal az intencióval küldetett ki, hogy rendtársaival az uniót terjessze. Az eszme megvalósítása nem ment könnyen, — mint a szerzet ebédlőjében levő képen látható — egy házfőnököt s néhány társát meggyilkolták a felbőszült

oláhok, de a hosszú, csendes és mégis kitartó munka megteremté gyümölcsét s ma már az Avasban nincs egy község, melynek tagjai a rómaikath. egyház fejével ne volnának élő összeköttetésben. A szerzetes tagok sok ideig egy szűk, alacsony épületben laktak, mely 1898. aug. 18-án leégett. Pásztor Árpád házfőnök a viszonyoknak megfelelő palotát emelt. Ez a hely ugyanis mióta ő áll az ügyek élén, nem csak az „Avas“ vallási, kulturális és társadalmi életének központja, hanem messze földről sereglegnek ide vendégek, kik mindannyian igazi magyar fogadtatásra találnak. Ily sokoldalú és intenzív tevékenységnek megfelelő keret kellett. Az lesz az új szerzetház, melynek vendég-szobái a legelőbbkelő vendégek igényeit is kielégítő kényelemmel és izléssel vannak berendezve. A szerzetesek esellái azonban a fényt nélkülözik s izléssel párosult nemes egyszerűséget tüntetnek fel. A cellákban a főnökön kívül a következő tagok vannak: *Gavris* Kelemen vikarius, egyházigondnok, titkár. *Karpják* Özséb gyónató. *Aczél* György növendék. Az atyák nemes vetélkedéssel követik Pásztor Árkádot s iparkodnak a hozzájuk seregglő nép ezreit az egyház hű fiaivá, a magyar állameszme hűveivé s a magyar hon munkáspolgáiraivá képezni. Nagy szolgálatot tesznek a szerzetes atyák azzal is, hogy a szükségben levőket segítik s a környék hajléktalan betegeit és elaggott embereit védszárnyaik alá fogadják. Vajha mindenütt ilyen vezérek állanának a nép élén, akkor nem recsegtetné az anarchia a társadalom alap oszlopait!

Az új épületnek, mely belső berendezéssel együtt 100 ezer forintba került — felszentelését *Fehér* Emmanuel kanonok végezte, mint *Firczak* püspök megbízottja 10 pap segédlete mellett. Már kora reggel nemzeti színű zászlók lengtek a falakon s diadalkapú fogadta az érkezőket.

Gavris Kelemen atya magyar és román nyelven, tiszta csengő hangon s ékes szavakkal fejtegette a nap jelentőségét.

A szentelés után 300 terítékű bankett volt. A megjelent notabilitások közül felemlítjük *Hugonnay* Béla gróf főispánt, kit *Szell* Kálmán bizott meg, hogy személyét representálja, *Nagy* László alispánt, *Majos* Károly

Az alsó-sztrégovai kastély.

Új otthonomba menvén, utam az alsó-sztrégovai kastély előtt vezetett el, azon örök emlékü hely mellett, hol *Madách* megalkotta halhatatlan művét. A visszaverődő napfény a fák és épületek egyrészt pirosra festette. A piros fényben megcsillant a fészkeikbe siető fecskék melle. Nyugaton a habos, ezüst fényű égen egy-egy sötét, aczél-szinű darab uszott: mint valami nagy forgács, ciklik-czakkos szegélyei égő piros fényvel lángoltak.

Alább a fátyolos hegyormok felett végig nyult egy tüzes vonal, mintha arany patakocská bujkálna a felhők alján. Mély elmerültséggel tekintetem a parkra, s úgy éreztem, hogy most meg tudnám kérdezni a százados tölgyektől a régmúlt idők egyes eseményeit. De nehéz volt elkezdeni. Kerestem a kifejezéseket... vagy talán csak kérdeztem egyeseket: mi volt a valódi oka az Ember tragédiájának?

Lelki szemeim előtt megjelent a legenda Herosz, a szerelmében megcsalatott igaz hazafi s ezzel együtt a könnyelmű asszony

Fráter Erzsí, ki elsötétítette a nemes, magyar udvar tiszta világát.

A park hatalmas tölgyei élő tanúk, de sajnos, szólanak nem tudnak arról az időről, mikor a nagy költő magába zárkozva megteremté halhatatlan művét.

Madách ifjúkori élete, mikor lyrai költeményeit írta, egy szép álom, melyből akkor ébredt, midőn Fráter Erzsí nőül vette. Vigasztalást keresett az ifju s talált boldog családi életében. Nője s gyermekei megannyozták életét. A kies fekvésű, vadregényes Csesztvén éltek igazi, csak költő teremthette boldogságban.

Az özvegy Madáchné idegenkedéssel viseltetik menyével szemben, talán anyai szíve előre megsejtette a jövőt, azt a kínos és szenvedéssel telt időt, mikor fia a földi Golgothán futja meg utját. Magára hagyja a fiatalokat s Sztrégovára költözik, vas kezekkel igazgatandó az ősi birtokot.

A költő lirájában átmenet lesz, lantja már csak boldogságról tud énekelni, kedélyének komor zárkozottsága a megelégedés derűjében oszlik szét. Egy váratlan körülmény azonban foszlánynyá tépte az egész boldogságot,

Madách honvéd-menekültnek adott vendégszerető szállást s ezzel egyuttal elkövette a legnagyobb rosszat a Bach korszakban. Éjnek idején rontanak reá, s mint a legnagyobb gonosztevőt a börtön sötét falai közzé zárják.

Két évig sanyelt az élők nagy koporsójában s ette a rabság keserű kenyerét, de hitt ártatlanságában s napról-napra várta a szabadulás fehér galambját. A börtönből nejjének irt levelei vigasztalással vannak telve s hasznos utasításokat adnak a gazdagság miként való vezetésére. Jó lelke nem is sejtette, hogy otthon mi történik, hinni sem merte családi tűzhelyének feldulását s nejjének hűtlenségét. Pedig börtöne nagyon szomorú volt. Előbb Pozsonyba, majd a Neugebeideba huzelták.

Fráter Erzsí kedélyén mi sem látszott, reá behatással nem volt, hogy férje, gyermekei atyja fogoly. Ő fiatal volt s élni akart, vigasztalót keresett és talált egy vidéki, illetve környékbeli földesur személyében, ki gazdag, fiatal és csinos is volt. A hír azt beszélte, hogy a földesur nem is az egyedül vigasztaló.

Majtényi Anna, Madách édesanyja vérző

főfelügyelőt, *Jékey Zsigmond*, *Szögyényi* nagybirtokosokat, *Ilosvay*, *Szuhányi* főszolgabírákat, *Baudisz Jenő* lapszerkesztőt, *Koroknay*, *Venglarcsch* ügyvédek, *Koválik József* főgymn. tanárt stb. ezenkívül jelen volt a kerületi papság teljes számmal.

Az ebéden fesztelen jókedv uralkodott, melyet fűszereztek a magas színvonalon álló pohárköszöntők. Az első tisztelet *Pásztory Árkád* lovag, házfőnök Ő szentségére mondotta, utána a *főispán* emelkedett fel s Ő felségére emelte poharát, a meghatottságtól rezgett hangja, midőn az alkotmányos fejedelem s jó atya közelgő 70-ik-születés napja alkalmából legjobb kívánatainkat tolmácsolta. *Pásztory Árkád Széll Kálmán* és nejét, mint az ujház védnökeit éltette. Nagy hatást keltett *Jékey Zsigmond* földbirtokos, ki a különböző memzatiségek közötti társadalmi összehangra emelte poharát. *Demjén Athanáz* a főispán nejét éltette, mit a főispán szép szavakkal köszönt meg s beszéde végén kiemelte, hogy mennyire szereti ő s mennyire összeforrt meggyéjével, melynek anyagi és szellemi folytonos fejlődése kimondhatatlanul boldoggá teszi. *Majos Károly* az ünnepélyre megjelent s annak fényét emelő gk. papságot éltete egy szellemes tószóban. Kellemesen beszéltek még *Baudisz Jenő*, *Moldován Endre* r. k. plebános, *Berinde Elek*, *Szegedi Bazil* stb. A jelen voltak bizonyára sokáig fogják szívökben őrizni a szép nap emlékét. Mi pedig kívánjuk, hogy az új házban élő szerzetes atyák működését áldja meg a Mindenható s a társadalom még nagyobb rétegének tiszteletét és nagyrabecsülését vivják ki!

Don Bosco világműve.

Don Bosco egyszerű pap volt. Született Turin mellett 1815-ben, és meghalt Turinban 1888-ban. Művei, melyekkel bámulatba ejtette a világot, a következők: 1. Vasár- és ünnepnap szórakoztató, de egyszersmind oktatást és nevelést nyújtó „Oratorium“ a városban elhagyottan bolyongó fiúk számára. Az Oratoriumból már számtalan tisztes iparos, gazda, sőt művészek, papok, hivatalnokok kerültek ki. 2. Esti iskolák mester-

szívvel látta fia otthonának feldulását. Szívét fájdalom és keserűség töltötte el. Gyűlölte menyét, unokái anyját, ki nem képes az élet zajgó tengerén sajkájával haladni; megszakit most minden összeköttetést menyével és hallani sem akar róla. Különben az egész Nógrád megye beszél Fráter Erzsébet viselkedéséről, kit egy losonczy mulatságon kitérítették a teremből.

A költő ezalatt szép álmokat sző a boldog viszontlátásról, midőn nejét felszabadítja a martyromság alól.

Milyen volt a viszontlátás? Megfelelőre az Ember tragédiája. 1853. május 7-én szabadul ki börtönéből a költő, s jut tudomására a kínosnál-kínosabb való. Az asszony, kit ő bálványozott, kiért börtönében imádkozott, most azzal fizet, hogy őt megsejti.

Kiszabadult a testi rabságból, hogy rab legyen lelke. A tények illetően láncolata testben és lélekben egyaránt megtörték. Igazi férfinak méltó békétűréssel viselte ifjúkori szerelmének, a szabadulás örömeinek, de egyuttal fájdalmának óráit. A sors megtörte, de erős lelkét meg nem semmisíthette. Csodálatos erővel hordja keresztjét. Fráter Erzsébet utolsó kísérletet tesz férjének vissza-

adására; tanítanak itt írás-olvasáson kívül rajzot és zenét is. 3. Nappali iskolák azok részére, akik a nyilvános iskolákat vagy ruházathiány miatt vagy másokból nem látogathatják. 4. Tápláló intézetek szegény elhagyott gyermekek részére. Itt mindenkit olyan pályára képeznek, a minőre csak képes. 5. Iskolák, belakással és ingyentanítással. 6. Papképző intézet felnőttek részére, akik kevés iskolát végeztek, de képességgel bírnak a mulasztás pótlására. Jelentkező kispapoknak a további képzés adatik meg. Belépő áldozatok pedig rövid próba után fogadalmra bocsáttatnak. 7. Missiók. Amerikában 25 év óta 40.000 (negyvenezer) vad lett megkeresztelve. 8. Gazdászati iskolák. 9. Hasznos olvasmányok, Don Bosco maga 70 könyvecskét írt. Ezenkívül mindenféle tudományos könyvek. 10. Templomok a világ minden táján. 11. Szalézi társulat, mely nemcsak misézőpapokból áll, de művészekből, kézművesekből stb. 12. Nőtársaság az elhagyott leányok nevelésére. 13. Szalézi közreműködők társulata. Ilyen közreműködők pénzsegélylyel vagy ajánlással mozdítják elő a nagy művet. 14. Szalézi Értesítők, melyek Don Bosco műveinek állapotáról adnak jelentést. Ez értesítők havonként jelennek meg, még pedig olasz, spanyol, francia, angol, lengyel és német nyelven. Nemsokára magyar is lesz.

Don Bosco műve az egész világon el van terjedve. Intézeteinek száma több mint 500. Évenként több mint 40.000 (negyvenezer) gyermeket mentenek meg a társadalomnak.

E műveket bámulja az egész világ, még pedig nemcsak a papok, kezdve IX. Pius és XIII. Leó pápáktól, hanem a szabadelvűek is, akiknek rövid nyilatkozatát itt említem.

1. Az intézet megvizsgálására 1850-ben kiküldött kormánybiztosok nyilatkozata:

Selopis gróf. Ez intézmény nagy társadalmi fontossággal bír. Ily intézeteket birva nem botránkoznék meg szemünk a sok nyomorult ifjakon, akik tudatlanságban és rossz szasághan nőve fel a város utcáin kóborolnak. Oly mű ez, melyt a kormánynak elő kell mozdítania és fenntartania.

Collegno gróf. Az emberiség jóltevői és a haza körül érdemet szereznek azok, akik e műnek szentelik életüket.

hódítására. Madách anyjának ír „*egyedül anyai lelke elébe*“ megszólítással. Kér, könyörög, hogy engesztelje ki férjét. Hasztalan, 1854. július 25-én törvényesen elvál a költő nejétől s neki évi 800 frt járulékot rendel.

Ezzel egyszersmint hangtalan lesz az alsó — sztrégovai kastély, kapuja nincs nyitva vendégek számára. A költő szobájába temetkezik, gondolatai egy pont körül fognak, lázas éjek után teljes valójában áll előtte nagy művének, egész életének, jövő bizalmának alap-eszméje „*ember küzdj és bízza bizzál.*“

Fráter Erzsébet jóval túlélte a költőt, de a válás után az ő csillaga is lehullott. Járt, bolyongott, mignem 1875-ben a nagyváradi kórházban játszódtott le Madách házassági tragédiájának utolsó felvonása.

*

Ezt mesélik az arra menőnek az alsó-sztrégovai park és kastély, mint kik néma tanúi voltak a halhatatlan költő boldog, gondtalan gyermekkorának, ábrándos ifjú éveinek, önmagával meghasonlott férfi korának.

Alsó-Sztrégova, 1900. július hó.

Bóday Sándor.

Pallavicini őrgróf. Mily szép látvány! Szükséges volna behozni e módszert sok intézetekbe.

2. Du-Boys francia városi előljáró így ír Don Boscoról és társulatáról: „A keresztényi szeretet egyik legesodálatosabb tünete működött előbb titokban. De ez a csodálatos mozgalom átáradt egész Délamerika köztársaságaira és Patagonia és Pampas vad népeire.“

3. Leonori Konstantin római ügyvéd: „Don Bosco társulata időszerű és tagjai különös ruházatot nem használva csodálatosan megfelelnek a czélnak.“

4. Pettinati történetirő: „Óh polgári szeretet! báresak neked is volna egy Don Boscod!“

5. Alfani Ágoston író: „Szerintünk Don Bosco érdemet szerzett a haza körül.“

6. Conestabile Károly gróf író: A szalézi társulat megoldotta a nagy társadalmi kérdést, mit a törvényhozók nem tudtak, mert ez a bajt megelőzi és nem elnyomja.“

7. Rostand Gyula párisi bankár: „Don Bosco büszkén állíthatja, hogy 25 év alatt az ő intézeteiből egy sem került a büntető bíróság elé.“

8. Borgonuovo Jakab ügyvéd a fegyenczekekről írva a többi közt ezt mondja: „Kezeim közt vannak a statisztikai adatok, melyek igazolják, hogy Don Bosconak kétszáz-ezer neveltje van, akik ugyanazon sorsa jutnak, ha ő nem fogadja fel őket (ma már 400.000, négyszáz-ezer). Azt mondjátok, hogy ő pap. De hát a szeretetnek nincs ruhája se színe. Azt mondjátok, hogy az ő szeretetök fekete. No hát csak elő a ti szeretetekkel! öltöztessétek biborba; csak elő vele gyorsan“

9. Lastres spanyol képviselő: A világ sokkal tartozik Don Boskonak.

10. Nicotera olasz miniszter 1876-ban az intézet látogatásakor így kiáltott fel: „Ez oly nevelőintézet, melyet az állam minden intézetének mintájául kellene felállítani.“

11. A Times angol ujság azt írja, hogy Don Boscot a XIX. század páli Vinczejének tartják.

12. Ezer és ezer oly lapban, melyek különben a papsággal nem rokonszenveznek, a csodálat és bámulat hangja nyilatkozik Don Bosco és műve fölött. Ezek közül csak egy pár olaszt említek, minők: *L'Opinione*, *Figaro*, *CARRIERE DELLA SERA*, *Italia*, *Secolo*, *Caffaro*, *Nazione*.

Bővebb értesítésért a társulat generalis főnökéhez lehet fordulni, akinek czime: Rss. Don Rua, Torino, via Cottolengo, 32. Ugyanide intézndők az ajánlatok és pénzadományok, melyekre a szervezés állapotában nagy szükség van.

Sok év óta, különösen pedig újabb időben több oldalról nyilvánult a kívánság, hogy a szalézi társaság Magyarországon is letelepedjék. De ez lehetetlen magyarul beszélő áldozatok, kispapok és segítő testvérek nélkül, azért a társulat jelenlegi egyetemes főnöke Rua Mihály ur elhatározta a magyarok részére Turin mellett (Olaszország) külön intézet megnyitását, aminők már léteznek a németek, lengyelek, szlovének és angolok számára. Ez intézetbe felvétetnek áldozatok, theologusok, bölcsészek, továbbá a gymnasium 4-dik osztályt sikerrel végzett növendékek, mely utóbbiak a bölcsészeti folyamba, egyszersmind az első ujonczévbe léphetnek; felvétetnek továbbá olyanok, akik nem tanultak latint, de a papi pályára hivatást éreznek, akik e pályára megrövidített 3—4 évi gymnasiumi folyamán előkészített-

nek. Végre felvétetnek olyanok is, akiknek nines hivatásuk az iskolai pályára, hanem mint segítő testvérek óhajtják életüket Istennek felajánlani e társaságban, akár mint írások, akár mint kézművesek vagy munkások a házban vagy a kertben. Mindezeknek tudtára adatik, hogy kérvényekkel e címre fordulhatnak: Reverendissima Signore D. Rua, via Cottolengo, 32. Torino (Italia.)

Szükségesnek tartjuk megjegyezni, hogy a levélbélyeg egyszerű levelen 25 fillér; a levélnek nem szabad 15 grammnál többet nyomni; bélyeghiány vagy nagyobb levélsúly kétszeres büntetést ró reánk. Azok, akik mindjárt beléphetnek az ujonczok közzé, az ujonczévre 500 koronát tartoznak fizetni. Akik pedig Olaszországban a szalézieknél végzik a gymnasium osztályait, az egész tanidőre összesen 1000 koronát fizetnek. Végre azok, akik mint kiségitő testvérek lépnek be, azok két évre szóló ruhát és lábbelit hoznak, és annyi pénzt letémenyeznek, amennyi a visszautazásra megkívántatik, hogy visszautazhassanak az esetre, ha bármi okból nem maradnának a szalézi társaságban. Legelőbb is a következő bizonyítványok küldendők be: 1) a helyi plébános vagy hatóság bizonyítványa; 2) az egészséget és erős testi szervezetet tanúsító bizonyítvány; 3) a himlőoltást igazoló bizonyítvány; 4) a 18 éven felüliek részéről nőtlenségi bizonyítvány; 5) az iskolát végzettek részéről iskolai bizonyítvány. Ezenkívül az érkezésnél az illető tartozik felmutatni utlevelét és a szalézi főnök által kiállított felvételi jegyet. Ezen feltételek teljesítése nélkül hiábavaló volna a turini utazás.

Dr. Zaffery Károly.

Felhívás közig. tanfolyamra.

Tekintetes Szerkesztőség!

Az 1900. XX. t. cz. alapján a községi közigazgatási közegek szakszerű kiképzése czéljából jövő hó 1-én Máramaros-Szigeten állami jellegű tanfolyam nyílik meg.

A tanfolyam hallgatóiul felvétetnek a főgymnasium vagy főreáliskola nyolczadik osztályát, vagy ezen középtanodákkal egyenrangú más középfoku iskolát, vagy megfelelő katonai tanintézetet sikeresen végzett oly egyének, kik iskolai tanulmányaik befejezése után valamely községjegyzői irodában töltött legalább egy évi gyakorlatot tudnak igazolni s a törvény életbeléptétől számított három évén belül felvehetők a jelen törvény életbeléptekor tényleges szolgálatban álló községi aljegyzők, jegyzőgyakornokok és jegyzői írások is, amennyiben az 1883. I. t. cz. 6. §-ában előirt iskolai alapképzettségen kívül legalább egy évi gyakorlatot igazolnak. — E képzettség a gymnasium hatodik osztályának, vagy ezzel egyenértékű más tanfolyamnak sikeres elvégzésével igazolható.

Szegény sorsu hallgatók tandíjengedésben részesülnek s kiváló szorgalom- és példás magaviselet által kitűnő hallgatók ösztöndíjakkal fognak jutalmaztatni.

Ezek előrebocsátása után tisztelettel kérem: sziveskedjék a jogosultakat a tanfolyam hallgatására buzdítani.

Nagy-Károly, 1900. augusztus 5.

Gróf Hugonnai Béla
főispán.

Hirek.

Személyi hir. Ő méltósága a püspök ur már utrakészen állott, s a ma esteli vonattal el akart távozni székhelyéről elébb szülőföldjére, Velenczébe, — honnan a székesfehérvári ünnepségekre készült. Már csaknem az utolsó órában Székesfehérvárról szomorú hirt hozott a táviró, mely nemesak városunkban, de az egész országban méltán fog megdöbbenést és fájdalmat kelteni. Az ősi koronázó város agg püspökét szélütés érte. Elmaradnak e miatt az összes székesfehérvári jubiláris ünnepségek, püspök ur Ő méltóságának uti programjában az indulás bizonytalan időre elhalasztatott. — *Hehelein* Károly prépost kanonok néhány napig városunkban időzött, hétfőn reggel utazott vissza Ungvárra, honnan pár heti tartózkodásra fűrdőre megy.

Gyászhir. Törvényszékünknek egy kiváló tagját ragadta el a halál tegnapelőtt délben. Villámesapásként terjedt el a hir mindjárt a délutáni órákban, hogy *Papp László* törvényszéki bíró pár pillanatnyi szenvedés után hirtelen elhunyt. Egy órával elébb senki sem sejtette, hogy oldala mellett van a halál angyala, hiszen rendesen végezte napi teendőit, — rosullétről nem panaszkodott senkinek. Gyorsan jött a veszelő, a következő pillanatban végzett is vele. Szívészélhűdés oltotta ki munkás, érdemekben gazdag életét. Most is hivatalos kiküldetésben járt Olesva-Apátiban, midőn ebéd közben hirtelen összeesett, mire segélyről gondoskodhattak volna, már túl volt mindenén. A részvét általános az egész városban. A köztisztvisletben álló derék férfiu szomorú halálát mindenki fájjalja. Birői karunkra ez a gyászeset határozott veszteségszámba megy. *Papp László* működése iránt, kiben a szilárd jellem, igazságérzettel és a pedanteriáig menő lelkiismeretes pontossággal párosult, méltán volt elismeréssel ugy a nagy közönség, mint kartársai és az ügyvédi kar. Azok a kiváló tulajdonok, melyek egyéniségét kiemelték a köznapi halandók sorából, tiszteletet parancsoltak neki a művelt társadalom előtt. Erdemei eljutottak a magas trón elé is, ezen érdemeket jutalmazta a királyi kitüntetés, midőn Ő felsége kir. táblai bírónak nevezte ki. Hült tetemeit ma délután 5 órakor helyezik örök nyugalomra.

Tanári kinevezés. Püspök ur Ő méltóságára dr. *Wolkenberg* Alajost a kir. kath. tanítóképző intézetben a tanári teendők további teljesítése alól elismerése mellett felmentvén, őt a papnevelő intézetben a böleület tanárának és székesegyházi szóolnak nevezte ki. Ezzel kapcsolatban dr. *Binder* András tb. kanonokot a bölesészet tanításától, *Bodnár* Gáspár képezdei tanárt a székesegyházi szónok tisztjétől mentette fel.

Eljegyzés. *Eötvös* Róbert nagysomkuti szolgabíró jegyet váltott Nagy-Somkuton *Merville* Margit urnővel. — *Kabina* Vilmos cs. és kir. főhadnagy a napokban váltott jegyet *Réthy* Sarolta kisasszonnyal Ungvárt. — *Gerinczy* Károly nagymajtényi r. k. tanító a mult napokban jegyezte el *Egely* Hermina kisasszonyt, az izai áll. el. iskola kedves és buzgó tanítónőjét Csanáloson. — *Orosz* Miklós fiatal szabó iparos eljegyezte Nagy József helybeli gazdálkodó leányát Erzsikét.

Királyi kitüntetés. Ő felsége dr. *Kádár Antal* nagybányai bányarvosnak közhasznu orvosi tevékenységének elismerésül az arany érdemkeresztet adományozta. A kitüntetett orvos dr. *Kádár Ambrus* prépost kanonoknak testvéröcsese.

Áthelyezett bíró. Ő felsége dr. *Fekesházy* Gyula temesvári kir. törvényszéki bírónak saját kérelmére megengedte, hogy a szatmárnémeti kir. törvényszékhez helyeztessék át.

Gyászhir. *Osváth* Ilona okl. tanítónő, *Osváth* Mór vármegyei írnök leánya mult hó 31-én 24 éves korában Nagy Károlyban elhunyt. Holttestét aug. 2-án nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra.

Kitüntetett kereskedő. Üzlete megnyitásától kezdve kitűnő hírnévnek örvend városunkban és a vidéken *Páskuj* Imre, kinek Hazai Iparearnokában a legválasztékosabb tárgyakhoz juthat bármikor akármilyen válogatós izlés. *Páskuj* Imrét már többször érte kitüntetés, több alkalommal szerzett nevet városunk kereskedelmének. Áruit a milleniumi éremmel is megkoszorúzták. Most babérai ismét szaporodtak egygyel. A Budapestben májusban rendezett első iparpártolási kiállításon tárgyai méltó feltűnést keltettek. Ezért nyilvánította most neki elismerését a keresk. miniszter, ki aláírásával ellátott gyönyörű okmányt küldetett *Páskujnak* a keresk. muzeum igazgatóságának közbejöttével.

Munkásközvetítő. A földm. miniszter *Poszvek* Nándor vármegyei gazd. egyesületi titkárnak törvényhatósági munkásközvetítővé, *Pethő* György szatmárnvárosi gazd. tanácsosnak helyettesévé való kijelölését tudomásul vette. Az alispánt utasította, hogy nevezettnek hiv. helyisége szembeöltő czimtáblával láttassék el, neve és lakezime a gazdálkodó közönség és a szegődést kereső munkások kellő tájékoztatása végett közhírré tétessék.

Főispánból közjegyző. Érdekes kinevezés látott napvilágot a mult nap a hivatalos lapban. Dr. *Flatt* Viktor volt ujvidéki főispán Szabadkára kir. közjegyzőnek lett kinevezve.

Tanítóválasztás. *Kunder* Menyhért a Somogy-Szent-Lászlói rk. plébánia Boldogasszonyfa nevű fiókközségében 5 pályázó közül kántortanítónak egyhangulag megválasztatott.

Gazdasági tudósító. A földm. miniszter *Mik* Gábor nagysomkuti lakost a nagysomkuti járásra nézve gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

Nemes lett. *Melles* Emil főesperes, németi gör. kath. lelkész 100 koronával a Széchenyi Társulat alapító tagjai közzé lépett. Szebb czélra aligha hozhatott volna áldozatot.

Esküvők. *Grigás* Sándor máramaros-szigeti birtokos a napokban tartotta esküvőjét *Dellinger* Mariska kissasszonnyal, özv. *Dellinger* Dávidné kedves leányával. — *Feiszthuber* Lajos fiatal törekvő iparos vasárnap kötött házasságot *Irányi* Flóra kisasszonnyal, *Josip* János nagybányai jómódu gazdálkodó leányával.

Felvétel. A kir. kath. tanítóképző intézetben ez ideig függőben tartott 7-ik alapítványi helyre Ő méltósága a püspök ur *Mindák* Béla felsőbb népiskolát végzett növendéket, a halmii kántortanító fiát vette fel. Összesen 28 pályázati kérvény érkezett be, s mindössze 7 ingyenes hely volt betöltendő.

Donáth napját szép kis ünnepséggel szokták megülni a szatmári hegyen. A kis kápolnában szent mise van és predikációt tartanak az összesereglett néphez. Nemesak a hegyről, de Erdődről és városunkból is so-

kan gyűlnek itt akkor össze. A jövő vasárnap tehát ugyancsak népes lesz a szatmári hegy.

Megugrott titkár. A Gizella leánykiházasító egyesület titkára volt Darvas Miksa és sokáig nem is kételkedtek becsületében. A múlt hét folyamán egyszer csak hirtelen eltűnt. A megejtett rovancsolás 4000 korona hiányt konstataált. Azóta se Darvas, se a koronák nem kerültek elő. Az országos körorozést elrendelték, de már valószínűleg üthetik bottal a nyomát, Darvas ur azóta igen kényelmesen átvitorlázhatott Amerikába. Neje és két gyermeke a legnagyobb nyomorban maradtak itthon.

Félek, hogy felgyujt. Érdekes esetről értesülünk. Csengerben történt. A mezei őrtolvajt fogott, s annak rendje módja szerint kötelességéhez hiven bekísérte a község házára. A bíró azonban minden további eljárás mellőzésével utjára bocsátotta. Csak nem büntethetnek ilyen rossz hirben álló embert, — mondá — még felgyujtana. Ugy látszik, hogy Csengerben külön kódex van a tolvajokkal követendő elbánásra és a főbíró ur ugyancsak rátermett bátor legény lehet a hivatalában.

Meghívó. A Turtorebesi rk. hitközség folyó év augusztus 15-én az állami iskola udvarán jótékonyezélu táncmulatságot rendez. Belépti díj személyenkint 1 kor. családjegy 3 korona. Kezdeté délután 5 órakor. A mulatságon a halmi zenekar fog közreműködni.

A II-ik kath. tanítói kongressuson a szatmár-ugocsa megyei róm. kath. néptanító egyesület kiküldött képviselőin kívül Püspök ur ő méltósága intézkedése folytán mint egyházmegyénk képviselői megjelennek *Jankovics János* és *Mondik Endre* tanítók.

A Gizella-egylet a Globus és Katonai biztositással együttesen a szatmári főügynökséghez *Sávor Kálmán* nevezte ki titkárnak, a ki e téren egy évtizede működik.

Országos nagygyűlés. Az országos katolikus nagygyűlésre javában folynak most a bejelentések. Az ország minden részében nagy az érdeklődés a nagygyűlés ügye iránt, mely az első rendes katolikus nagygyűlés lesz Magyarországon. A nagygyűlés 4 szakosztályban fog tanácskozni a magyar katolicizmus kérdéseit felelt. E szakosztályok a következők: I. Katolikus közügyek. II. Katolikus irodalom, tudomány és művészet. III. Katolikus nevelés- és iskolaügy. IV. Keresztény szocializmus. Az I. szakosztály a fővárosi Vigadó kistermében, a II. a Szent István-Társulat dísztermében, a III. a kegyes tanítór. diák főgimnáziumának dísztermében, a IV. a központi papnevelő-intézet dísztermében fog tanácskozni. A nyilvános ülések a fővárosi Vigadó termében tartatnak. A nagygyűléssel kapcsolatos eucharisztikus kongresszus a Budapesti Katolikus Kör dísztermében fogja tartani üléseit. Az isteni tiszteletek a belvárosi plébánia templomban lesznek. A nagygyűlés ideje alatt jelvényt fognak viselni. A jelvény jubileumi emlékérem. A Boldogságos Szűz és Szent István király alakjával, nemzetiszínű csokorral. Ezt minden tag ingyen kapja. Lesz azonkívül díszesebb jelvény is, egy kereszt, tüvel, díszesen kiállított zománczozott alappal, ezen felirattal: „A kereszt tartotta fenn a hazát. 1000—1900.” Ára 45 krajczár s beszerezhető a nagygyűlés irodájában. Jelentkezni lehet a nagygyűlésre a Budapesti Katolikus Kör irodájában, Budapest, IV., Molnár-utca 11.

Hazajöttek a honvédek Máramaros-Szi-

getről, hol az ezredgyakorlatok voltak, — pén- teken délután. A tisztikar elismeréssel beszél a szigeti közönségről, hol a hadsereget magyar vendégszeretettel fogadták. A főispán többször lakomát is rendezett nekik. Nem sokáig tart a pihenés, mert e hó 26-án Galicziába kell masirozni a hadgyakorlatra.

Templom rablás. Ugy látszik Nagy-Károlyban iparszerűleg üzik a betörés és lopás mesterségét. Alig mulik el hét, melyen egy-két lopás ne történnék. Bizonyára egy jól szervezett banda működik, melynek tagjai mind kitanult csirkefogók, mert a legerélyesebb nyomozás dacára sem képesek őket a rendnek éber őrei megcsipni. Ujabban a gör. kath. orosz hitűek templomába törtek be. Minthogy az erős ajtót kifeszíteniök nem sikerült, az ablakon hatoltak be. A szegények perselyét feltörték s az abban talált pénzt elemelték. Egyébb tárgyakat érintetlenül hagytak — habár az oltáron sok értékes holmi volt elhelyezve.

Új söprő jól söprő, jól ismert közmondásunkat hegyi vesutunkra nem mindig lehetne alkalmazni, — kedden, m. hó 31-én délben is a sok esőzés annyira föláztatta a pályát, hogy a zsadányi ut régóta híres mérhetetlen sarába épült töltés lesüppedt s a vonat mozdonya a gépész minden elővigyázata mellett is kilépett a kerékvágásból, az az hogy a sinből a méntelepi kert sarkánál. Nagy hiba volt a vonatot e sártengerbe építeni, s igazán csoda, hogy a vasuti személyzet lélekjelenléte az utasokst megmenti a végleg elakadástól; bár az sem kellemes az utazóra, hogy mint kedden is, constatálni bírja azt az ügyességet, hogy 12 perc alatt betudják emelni a mozdonyt. — Inkább ne legyen alkalom így ügyeskedni; arról mindenestre gondoskodni kell, hogy ha sárba építették a töltést, akkor annak szárazon tartására is a kellő intézkedés meglegyen.

Kolerás tünetek közt halt meg a napokban Kiss Lajos nevű kőműves Csengerben. Mindakét orvos gyanusnak találta a halált, meg is tették a fertőtlenítéshez szükséges intézkedéseket, a község terhére rendelvén meg a desinficiáló szereket. A község házában a recept látmozását megtagadták, — mert a községnek az ilyen esetekben, mikor gyors intézkedésre van szükség, ninesen pénze. Vajjon mit szól ehhez a közegészségügy hatóság?

A testvérgyilkosság utolsó felvonása. *Papp Béla* és czinkostársainak bűnyűgében beadott semmiségi panaszokat szept. 13-án fogja a kir. Kuria első büntető tanácsa *Székkács* bíró előadása alapján tárgyalni. Ezen végső tárgyaláson az első rendű vádlottat, *Papp Bélát*, dr. *Okolicsán Géza*, a másodrendű vádlottat, *Zsoldics Mihályt*, dr. *Horánszky Dezső* és harmadrendű vádlottat, *Papp Zoltánt*, dr. *Erdélyi Sándor* fővárosi ügyvédek fogják képviselni. A közvádló szerepét maga a kir. koronaügyész dr. *Hammersberg Jenő* fogja végezni.

Az iparos ifjak köre vasárnap tartotta meg nagy érdeklődés és pompásan sikerült mulatság mellett házszentelési ünnepélyét. A mulatságot este 6 órakor diszközgyűlés és egy kis koncert előzte meg, melynek programja sok gyönyörűséget szerzett a jelen voltaknak. A kiszolgálást házi asszonyok és kisasszonyok teljesítették, mondani sem kell, hogy az ilyen mulatságnak muszáj sikerülni. A bevétel meghaladja az 1200 koronát.

A szatmárvidéki ifjuság Mikolában, e hó 12-én a mikolai olvasókör alapja javára nyári táncmulatságot rendez. Be-

lépti díj: Személyenként 2 korona. Családjegy 5 korona. Kezdeté este 8 órakor. Jó zenéről, jó bor és ételekről a rendezőség gondoskodik. A meghívó kívánatra előmutatandó. Felülfizetéseket köszönettel fogad s hirlapilag nyugtáz a rendezőség. Tudnivalók: A táncmulatság a Szabó Lajos ur udvarán levő esőmentes fedett helyiségben lesz megtartva. Vasuti menetrend. Szatmár felől este a vonat érkezik: 7 óra 45 p. Királyháza felől 6 óra 35 p. — Reggel indul: Szatmár felé 8 óra 45 p. Királyháza felé 6 óra 32 p. A vonatokhoz a rendezőség díjtalan kocsikat bocsát a t. vendégek rendelkezésére.

Házi ezredünk utban. A közös hadsereg Nagy-Bánya környékén tartotta az idén gyakorlatait, ott volt a mi zászlóaljunk is, mely tegnapelőtt érkezett vissza, de megállása sem volt a városban, nem volt szabad a szegény bakának egy sétát csapni sem. A vasuti állomásnál kellett tölteni az időt délelőtt 10 órától délután 3-ig, mikor megindult velök a vonat Miskolcra felé, honnan a törzsezreddel egyesülve a galicziai hadgyakorlatra vonulnak.

Évi közgyűlés. A n.-károlyi kath. legényegyesület évi közgyűlésének tárgyát az egyesület vagyoni állapotának megvizsgálása és a tisztviselők megválasztása képezte. A vagyona vonatkozólag érdekes megjegyeznünk, hogy a bevétel 1899. év január 1-től 1900. jun. 30-ig 3994. kor. 52 fill., a kiadás 2433. kor. 12 fill.; így a tiszta pénzvagyón 1561. kor. és 40 fillér.

Vonatkisiklás. Mikor ezt a szót hallják, már minden szatmári ember fogja tudni, hogy a hegyi vasutról van szó. Maholnap oda lyukadunk ki vele, hogy nem merünk rá ülni, mert ilyen körülmények közt egy perczig sem biztos az ember az élete felől. Ami más vasutaknál véletlen, az — mondhatjuk — a hegyi vasutnál már szokás. Olyan rossz szokás, hogy egyszer ugyancsak meglakolhat az utazó publikum. Tegnap este a fűrészgárnál a mozdony ismét kisiklott, csak a vezető éber őrködése hártotta el a katasztrófát. Ezzel kepesolatosan megemlitjük, hogy valóságos ázsiai állapotok vannak tekintetében azon a vonaton. Tizenhat vármegyére szóló vicinalis nyomorúság. Részeg emberek keresztül-kasul mászkálnak, sokszor nem csekély kellemetlenséget okozva akadékoskodó fellépésükkel és azzal a kellemes pálinkaillattal uraknak és urnőknek egyaránt. A múlt pénteken egy cigány karaván a harmadik kupéból törtetett elő, hiábavaló volt a bentülők minden tiltakozása, a barna legények nem tágitottak, míg csak keresztül nem törték magokat a zsufozt szakaszon, oldalba lökdösve, akiket utjokban találtak. Az ilyen szabad közlekedés nem megengedhető, ez ellen tenni kellene valamit Rózsa urnak.

Pap Béláné válópöre. *Nagy Klementina*, a testvérgyilkos *Papp Béla* felesége, mint tudvalevő, válópört indított férje ellen a helybeli kir. törvényszék előtt. A bíróság ki is mondotta a házassági viszony megszüntetését és ezt megerősítette a debreczeni királyi tábla is. A Curia legfelső szüneti tanácsa *Gyárfás Ferencz* bíró előadásában jul. 31-ére tűzte ki a válópör tárgyalását. A szerencsétlen ifju asszony apjának sürgős kérelmére azonban, mivel a testvérgyilkos semmiségi panaszával csak szeptember 13-án foglalkozik a Kuria s így a reá szabott halálos büntetés még nem jogerős: a válópör tárgyalását szeptemberre halasztotta.

Tűz volt szombaton éjjel Csengerben. Egy istálló gyuladt ki, melyről csakhamar átesapott a szomszéd telekre, hol a lakóház, istálló és kocsiszin szintén elhamvadt. Hogy nagyobb veszedelem nem következett be, csak a csendes időnek lehet köszönni, mert bizony Csengernek tűzoltósága nincs, mely kritikus pillanatokban lendíthetne valamit a közönség vagyonának megmentésére. Pedig mily közel a példa, — tanulhatnának Fehérgyarmattól.

Föltételes megálló helyek a szatmár-erdői vasuton. E vasutnak régóta tervezett *Méntelep, Amac, Fölső-Körtvélyes, Előcsér* és *Erdőd-főtér* nevű megállóhelyei a személy- és podgyászforgalomra megnyitottak. A vonat csak föltételesen vagyis csak akkor állanak meg, ha utas föl- vagy leszállani kíván. *Méntelepre* szatmári, *Amacra* és *Fölső-körtvélyesre* a csonkási, *Előcserre* a kis-lippai és *Erdőd-főterre* az erdővári díjakat szedik.

Meghívó. Szatmár-Németi szab. kir. városi hegyközség f. évi szeptember hó 2-ik napján d. e. 10 órakor Szatmáron a városháza nagy termében „II-ik rendes közgyűlést” tart, melyre a t. szőlőbirtokos urak tisztelettel meghívotnak. Szatmártt, 1900. auguszt. 1. Vallon Ede, elnök. Tárgyak: 1) Az 1901. évi költségvetés megállapítása. 2) Az írásban beadott netaláni indítványok feletti tárgyalás.

A nagykarolyi dalegyesület a zilahi dalkör meghívása folytán f. hó 6-án részt vett a zilahi dalárda zászló-szentelési ünnepélyén.

Lángban álló asztagok. Két helyen volt szombaton óriási tűz a vidéken, melyet elérülve láttak a debreczen-püspökladányi és a budapest-nagyvárad délutáni vonatok utasai. Egyik tűz Debreczentől nem messze, Szoboszló és Ebes pusztá közt ütött ki. Hatalmas asztagokból óriási lángoszlopok csaptak az ég felé, melyeket az összesített munkások hiába igyekeztek eloltani. A pusztító elemnek nem volt elég egy napra ennyi. Püspökladány és Bátorfő közt szintén két nagy kazal gyuladt ki s minden oltási kísérlet daczára hamuvá égett.

Jandrisics János apát-plebános siremlékére adakoztak: (folytatás) 1402 kor. 50 fill.

Makay Lajos, Szatmár	1	„	—
Kinál Géza, „	1	„	—
Láday József, „	1	„	—
Wagner Mihály, „	1	„	—
Nuricsán Gerő, „	2	„	—
Márton Lázár, „	1	„	—
özv. Ruprecht A.-né „	4	„	—
Komka Alajos „	4	„	—
Orosz Antal, Bustyaháza	5	„	—
Szalánczy Bertalan, Komoró	2	„	—
Kende Zsigmond, Istvándi	50	„	—
Buttkay Sámuel, Szatmár	4	„	—
Ekkel Lajos, „	10	„	—
Szilágyi József, M.-Sziget	5	„	—
Kökényesdy Mihály „	5	„	—
Domahidy Sándor, Szatmár	10	„	—

Kor. 1508 „ — 50

Az ügyvédek nyugdíjintézete. Az igazságügyminiszter leiratot intézett legközelebb a budapesti ügyvédi kamarához, melyben kijelenti, hogy az ügyvédi nyugdíjintézet eszméjét felkarolja és ígéretet tesz, hogy azt bensőbb megfontolás tárgyává teszi. Ebből az okból most felhívta az ügyvédi kamarákat hogy ez ügyben részletes jelentést tegyenek, akkor aztán a miniszteriumban az összes ügyvédi kamarák jelentéseit beható tárgyalás alá veszi és a tárgyalás befejeztével az eredményt tudatni fogja a kamarákkal.

A jogi oktatás decentralizációja. Wlasics Gyula közokt. miniszter hír szerint törv. javaslatot dolgoztatott ki a jogi oktatás és vizsgálati rendszer reformjáról. Ez a törvényjavaslat nagyfontosságú, mert hivatva volna a jogi oktatást decentralizálni, oly módon, hogy több vidéki város is kapna jogi akadémiát, részint azok, a melyeknek már volt a multban, részint azok, a melyek népességüknel és kulturájoknál fogva arra igényt tarthatnak. Ezzel megszűnik a bpesti jogi egyetem túlszűfolttsága s egyes városok élete új lendületet nyer az oda sereglő ifjuság által. Több város már mozgolódik is jogi akadémia elnyeréséért.

A zugirász honoráriuma. Pár nap előtt az ungvári nagy megyeház előtt egy Szobráncz-vidéki szegény paraszt álldogált. Amerikába készült kivándorolni, de nem tudta a módját. A mint mélyen gondolatokba merülve ácsorog, ott terem, mint egy ölyv, a város általános ismert zugirász, ki már valami szerződésjavítás miatt több ideig Beregszász város egy részének kötelékébe is felvétellett. Bizalmat keltő bátorsággal a paraszthoz lép s kérdi, miben jár? Én segítsek rajtad. A paraszt elmondja baját, hogy Amerikába szándékozik, de nem tudja módját, pedig utja sürgős, mert hajójegye lejár. Öt forint 70 kr. az ára; jöjj az irodámba, 8 nap alatt minden rendben lesz. A szegény vidéki madár lépre ment, lefizette az 5 forint 70 krt s várta, várja, várni fogja az utlevelet, de utlevél nincs, nem jön, nem is lesz. A paraszt három ízben kereste a fosztogatót, de nem találta. Végre negyedizben éppen ott találta, hol legeelőbb, a nagy megyeháza előtt s tudakozódott utlevele iránt, mire fennhájzó, daczos választ kapott: „Mit akarsz, nem ismerlek, talán tévedsz.” A modor és válasz, a tolvaj gög anyyira kihozta sodrából az alázatos, békés tót parasztot, hogy egész lényében fellázadva, vivómesteri gyorsasággal kétszer egymásután oly ügyesen verte arcuzul a gögös zugirászt, hogy a vér orrán, száján megeredt s két foga rögtön kiesett. Most már nem megyek Amerikába, nesze!! — kiálta elégtlenül a paraszt. E tragédiának komikus vége volt. Alaposan arcuzulva, két jó fogat elveszítve, megvérezve futott a firkonc a kis hid felé, hol egy ismerőse utána kiáltott: az Istenért, mi lelte? Két fogat huzattam egyszerre, azért futok hazafelé, — volt a válasz. De az ügyes orvos nevére nem említette. Az önbiráskodás törvénybe ütköző cselekmény. De az ily fosztogató zugirásznak feledhetlen emlék, leghathatósabb óvszer, megfelelő honorárium! Lesz-e folytatása? Nem hiszem. A becsület elveszett, de az 5 forint 70 kr. megmaradt, az pedig a mai nehéz pénzügyi viszonyok között tiszta haszon... semmiért. Ma pedig a hol a pénz, ott a becsület.

Ofen-Pesth A budapesti városi tanács, a mely tudvalevőleg elhatározta, hogy a bécsi tanácsnak Ofen Pest címzésű leveleit visszatüsitja, egyuttal arra kérte a kereskedelmi minisztert, utasítsa a postahivatalt, hogy az Ofen Pestre címzett leveleket kézbeadás nélkül, azonnal küldje a feladó helyre. Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter a tanácsnak azt a választ küldte, hogy helyesli a tanács hazafias eljárását, mert a székesfővárosnak joga van követelni, hogy törvénybe iktatott nevére nevezzék. Azonban a kérelmet, hogy a magyar királyi postát az Ofen Pest címzésű leveleknek a kézbesítés megkísérlése nélkül, feladásuk helyére való visszaküldésére utasítsa, sajnálatára, nem teljesítheti, mert

a posta szállítási gondjaira bizott küldeménnyel — szerinte a kézbesítésig csak a fe.adó rendelkezik s a postának nincs joga arra, hogy valamely küldeményt, a kézbesítés megkísérlése nélkül, feladása helyére visszatereljen. Az érdekelt címzett szabad választására kell tehát bízni, hogy a kérdéses című küldeményt elfogadja vagy visszautasítja. Hegedüs miniszternek ez a válasza csak azért szól így, mert a magyar helységnevekről szóló, 1898 ik évben elfogadott törvény még ma sem lépett életbe.

Fertőző betegségek ellen, melyek leginkább az egészségtelen ivóvíz által terjesztettek, biztos óvszer a tiszta egészséges ásványvíz. Felhívjuk tehát szives olvasóink figyelmét a „Kristály” Szt. Lukácsfürdői hegyi forrás hirdetésére.

Ujítás a hirlap kézbesítés terén. A kereskedelmi miniszteriumban jelenleg egy korszakalkotó reform keresztülvitelén fáradoznak, mely nemcsak az ujság kiadókat és olvasó közönséget érdeklí különösen, hanem a magyar közművelődés fejlesztésére is élénk befolyással lesz. A tervezet szerint a lapokat ezután czimszallagba huzás és bélyeg nélkül kézbesítik: minden posta hivatal nyilvántartást vezet a lapok helyi előfizetőiről és az odaérkező czim nélküli lapokat az előfizetőknek kézbesíti; az expedíálendő példányok, mennyiségük szerint zsákba vagy szalag alá tételnek, de zsák és szalagra csakis a község illetve város neve lesz ráírva, végül a hirlap bélyegét a lapok általánosszegben fogják fizetni. Csak helyeselni tudjuk ez üdvös újításnak tárgyalását, melynek minden pontja czélszerű s a hirlapi élet föllendítésére rendkívül nagy kihatással lesz. Ha a tárgyalás, mit remélünk és hiszünk, sikerre fog vezetni, a korszakalkotó újítás már jövő év folyamán életbe fog léphetni.

Agyonnyomta gyormekét, Károly nevű három hónapos fiát péntekre virradóra Válocezi Eszter, férjétől külön élő asszony. Hogy véletlen szerencsétlenségről, vagy szándékos gonosz tettről van-e szó, a vizsgálat fogja kideríteni.

Vége az öt forintosoknak. A pénzügyminiszter elrendelte, hogy az állami pénztárakba kerülő 5 ftos államjegyeket már ne bocsássák forgalomba, hanem azokat az öt koronás tallérokkal pótolják. Tehát ezen régi megszokott bankjegytől is maholnap végleges bucsut kell vennünk.

Hirdetmény. Miután a folyó 1900. év harmadik negyed második havában léptünk, mindenki az 1883. évi 44. t. cz. 55. §-a értelmében felhivatik, miszerint úgy az állami, mint a községi adó és utadójának harmadik negyedrészt a mult évi adókiivetéshez arányitva folyó évi augusztus hó 15-ig a városi pénztárban annál is inkább fizesse be, mivel ezen időn túl a folyó évi adók után késedelmi kamat fog számíttatni és szeptember 1-ső napjától a hivatolt törvény 56. §-a szerint végrehajtási eljárás fog alkalmaztatni. Egyuttal értesítetik a t. közönség, hogy úgy az állami, mint a községi adóhátralékokat, hegyut, laktanya-építetési költségeket, valamint az utadó, iparkamari illeték, hadmentességi díj, jog és bélyegilleték, ipartanodai tandíj, illeték egyenérték, mügyalogjárda, kereskedelmi iskolai tandíj, betegápolási adó, vallany, vagy bármi néven nevezendő hátralékot 8 nap alatt annál inkább fizesse be, mivel ezen idő eltelte után a városi pénztár ezen követeléseit végrehajtás utján fogja behajtatni. Szatmár-németi, 1900. augusztus 1. *Hérmán Mihály.* polgármester.

Termény árak.

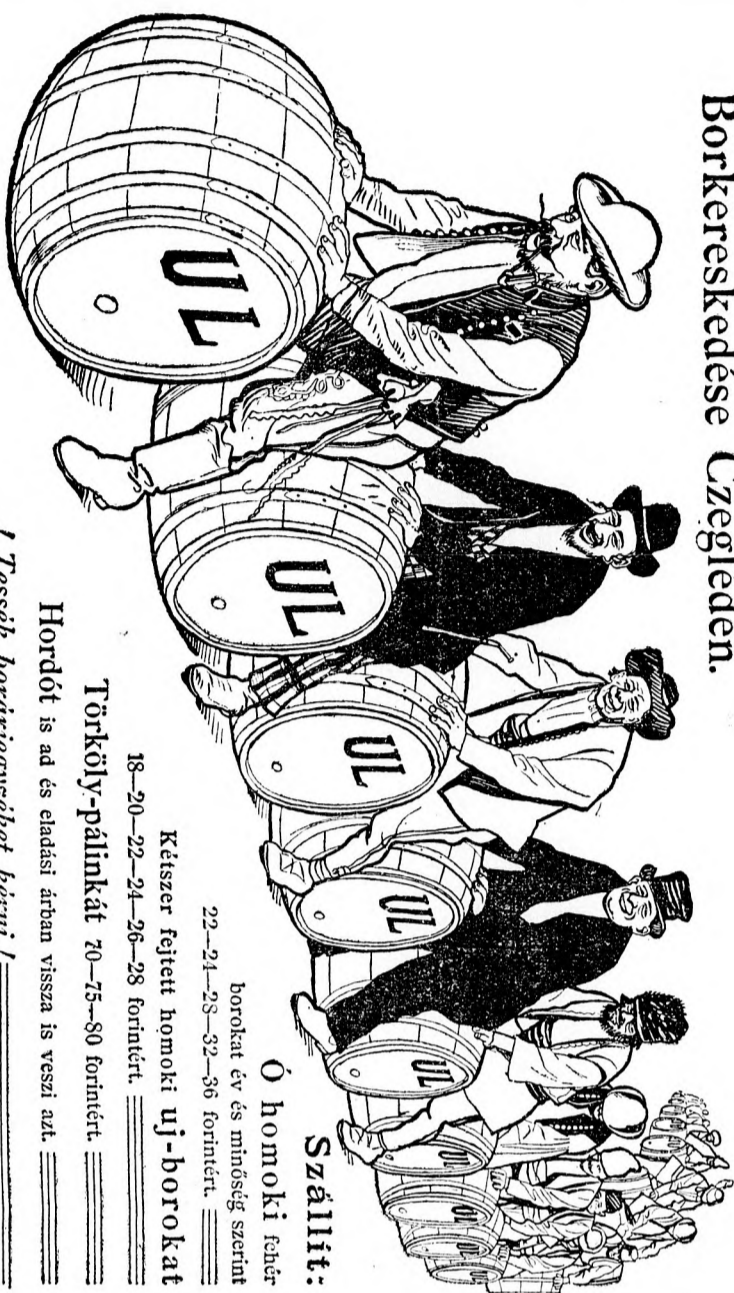
Termény métermázsánként	Szatmáron			
	frt	kr	frt	kr
Tiszta buza	6	70	6	80
Kétszeres	5	10	5	20
Rozs	5	—	5	10
Árpa	4	50	4	60
Zab	4	80	4	90
Tengeri	6	20	6	30
Kása	10	50	10	60
Fehér paszuly	6	—	—	—
Tarka „	5	—	—	—
Szilva	18	—	—	—
„ füstölt	—	—	—	—
„	11	—	—	—
„ li zsákja	1	50	1	60
„ na	—	—	—	—

A Szatmári középhegyen a 77-ik és 78-ik számú házastelkek **örök áron eladóak.**

Értekezhetni ott helyben **Tolmács Mihály** tulajdonosnál.

UNGHVÁRY LÁSZLÓ

Föld-, szőlő- és gyümölcsfaiskola tulajdonos
Borkereskedése Czegléden.



Szállít:
Ó homoki fehér borokat év és minőség szerint
22-24-26-32-36 forintért.
Kétszer fejtett homoki új-borokat
18-20-22-24-26-28 forintért.
Törköly-pálinkát 70-75-80 forintért.
Hordót is ad és eladási árban vissza is veszi azl.
1 Tessék borirjegyséket kérni!

M.K. EGYETEM VECYTANI INTÉZETE:
A KRISTÁLY
SZT. LUKÁCSFÜRDŐI
HEGYIFORRÁS
IGENTISZTA
BICARBONAT
ÁSVÁNYVIZ
KAPHATÓ:
FÜSZERKERESKEDÉSEKBE
VENDÉGLÖKBE
ÉS MINDEN VASUTI
ÉTKEZŐ KOCSIBAN.

Szatmáron: Glück J., Mertz István, Kaufmann Dávid, Koos Kálmán, Bartha Ferencz, R. István, Rooz Szilárd és Molnár Mihály árak üzletében kaphatók.

Elvállalok épület-üvegezéseket.

GYÖRY KÁROLY

ÜVEG- ÉS PORCELLÁN KERESKEDÉSE SZATMÁR, DEÁK-TÉR.

Jelen idényre ajánlom egész új mintájú porcellán és angol fajans étkező, kávé, teás, és ozsonnás készleteimet, melyekből **rendkívül nagy raktárt tartok.** Továbbá ajánlok: Magyar, Cseh, Francia ivókészleteket, Berdorfi, Alpaca és cinacél evőeszközöket, **konyha berendezési** cikkek, egész finom olaj nyomatu genre és szent képeket, sok más használati és dísz tárgyat, melyekből állandóan nagy raktárt tartok.

Kérve a nagyérdemű közönség becses pártfogását

kész szolgálattal
Györy Károly.

Kész ablakok minden nagyságban.

Törvényesen hitelesített üvegek és poharak.

Képek-keretezések igen olcsó árban.

Csinos kivitelü

báli, üdvözlő kártyákat, lakodalmi és eljegyzési meghívókat, mérlegeket, mindennemű rovatos munkákat, üzleti körleveleket, falragaszokat, a legjutányosabb ár mellett készít a

„PÁZMÁNY-SAJTÓ”

könyvnyomda.

Ugyanitt nagy raktár: egyházi, iskolai, katonai, jegyzői nyomtatványokból.

Hirdetéseket

legolcsóbban vesz fel

a

„HETI SZEMLE”,

Szatmármegye legelterjedtebb s egyedüli politikai hetilapja.

Ruházati műterem a főtiszt. papság részére a „vörös kereszt”-hez.

Kitüntetve

Bécs, Páris, London, Madrid, Brüssel, Bologne, Tunis, St.-Gilet stb.

SKARDA VILMOS

IV. Waltergasse I. Bécs. IV. Favoritenstrasse 28.

Ajánl az 1900-ik nyári és őszi idényre
papi-, rend- és világi

RUHÁKAT;

különösen:

meleg téli havelokokat, s. p. finom fekete palmerstonból ujjak nélkül 18 frt, ujjakkal 24 frt.; ujjakkal és valódi széles prém-gallérral, bélelve 34 frt.

Biretumok, kollárék,

chemisettek, házi- és utisapkák, kapuciumok, cingulusok nagy választékban. Valamennyi készítmény a legjobb anyagból tartós és diszes kivitelben. Szövetek méter számra is eladatnak.



➔ Egyházi szerek ➔

végleges megrendelés után olcsón szállíttatnak.

Árjegyzékek és szövetminták ingyen és bérmentve.

BEER SÁMUEL

ASZFALT, MŰKŐ és CZEMENTÁRU GYÁROS.

„SZATMÁR, MELLETT.

REFORMÁTUS GYM. MELLETT.

Ajánlja I. a czementlapjait, minden szín és nagyságban, elvált csatornázásokat, aszfalt, granit, Teroszó és betton burkolásokat. Templomok, iskolák, folyósók, konyhák, és járdák burkolásait. Továbbá mindennemű cement áruk készítését a legjutányosabb árakban. Nedves falak aszfalttali szárassá tételéért, valamint az általam készített összes munkákért felelőséget vállalok.

Költségvetések és rajzok díjtalanul küldetnek.

„Stearoptinum”

(Olaj-sebtapasz)

Bámulatos gyorsan gyógyító olaj-sebtapasz, a mely egyetlen a maga nemében s egy régi család titka.

Budapesten a katonaságnál orvosilag rendelve.

biztosan gyógyítja s a fájdalmat rögtön csillapítja bármily sebeknél: vágás, zuzódás, égés, fagyás, mindenféle kelevény, a női emlők gyuladása és gyülése, a titkos betegségek, kiütések stb.

Egy adag ára használati utasítással együtt 2 korona.

A hatásáért kezességet vállal, a mi, ha elmaradna, — a pénzt visszaszolgáltatja a „Stearoptinum” laboratoriuma.

A pénz beküldésével vagy utánvétellel megrendelhető a „Stearoptinum” laboratoriumában:

==== Budapest, VII. kerület, Mexikói-ut 88. II. 25. ====

Szatmáron nyomtatott a „Pázmány-sajtó” könyvnyomdában.